

KNUT A. BRÅA

«Spennende, provoserende og avslørende om Norge i nok en krig og politikere som svindler med bistandspenger.»

Stein Roll, Adresseavisen

DEN FJERDE 'TJENESTE'

TOM FALCK-SERIEN No 6

KNUT ARNLJOT BRAA

DEN FJERDE TJENESTE

Originalens tittel: Den fjerde tjeneste
© Copyright 2024 Knut Arnljot Braa

Omslagsdesign: Knut Gangåssæter, www.doghouse.no
Bearbeidelse og tilrettelegging til e bok: Marta Dec

ISBN: 978-82-8073-016-9

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering som er inngått med Kopinor.

Alle henvendelser om rettigheter til denne bok stiles til: knut@braa.net
www.knutbraa.no www.braa.net

 TOM FALCK-SERIEN

*Pappa, sa hun.
Livet er som en rundkjøring.
Tar du veien uten humper, ender du likevel opp på samme sted som om du
hadde valgt den med humper.*

*Andrea, 10 år, 26. september 2007, fire timer etter forliket med
Forsvarsdepartementet.*

Korrupt: def. av det engelske ordet *corrupt*. Korrupsjon er utledet fra å *korrumpere* (latin *corrumpere*). Korrupsjon oppstår når en person i en betrodd stilling eller verv, privat eller offentlig misbruker makten som ligger i stillingen eller vervet, og ved dette oppnår enten en privat fordel eller belønning, eller urettmessig tilstreber en fordel til egen organisasjon eller eget firma.

*Vestiga terrent
Sporene skremmer*

Romersk ordtak

TRONDHEIM 1996

Han likte følelsen av kontroll da han sto ved siden av henne på tredemøllen. Den totale makten. Dirringen av tredemøllens motor. Energien.

Han behøvde ikke se på henne. Lukten var nok.

Han avsluttet noen minutter før, gikk i garderoben, dusjet, pakket treningstøyet og satte seg i bilen. Ventet. Da han så henne komme ut av treningscenteret, ventet han enda noen minutter.

Han visste hvor hun bodde.

Hun forsto at mannen hadde planlagt det lenge. Antagelig hadde han holdt øye med henne i flere dager. Kanskje uker. Hun hadde pakket de svettevåte joggeskoene ned i bagen, dratt på seg støvlettene og tatt en parkas over treningsklærne. Hun dusjet alltid hjemme.

Han hadde hørt henne tappe i og latt det gå noen minutter etter at suset i rørene stoppet opp. Så hadde han ringt på.

Nede i det varme vannet hadde hun nølt, men tenkt at det kanskje var kjæresten som av en eller annen grunn kom hjem fra jobb eller naboen som ville låne noe. Badekåpen ble våt, og kulden kjentes under de bare føttene. Døren hadde stoppet mot sikkerhetslenken.

Han sparket døren inn og beregnet det slik at den skulle treffe henne. Da han dro henne etter det lange, lyse håret inn på soveværelset, ga hun ingen lyd fra seg. Han hentet frem et stort laken fra bagen og brettet det ut over senga. Først da han grep henne i armene og hev henne opp, klynket hun.

«Jeg har hiv,» sa hun stakkåndet.

«Fint,» sa han. «Jeg også. Da behøver jeg ikke å bruke kondom.»

Hun begynte å gråte.

Kvinner er enkle, tenkte han og tok av henne morgenkåpen.

Hun hadde kjent en skarp smerte da han trengte inn i henne, lukten av ånden hans, svetten. Fremmed lukt. Etterpå hadde han ruslet rundt i leiligheten. Naken. Plystret som om han hørte hjemme der. Hun visste at det ikke var noe vits i å skrike. De fleste var på jobb.

«Hvis du gjør som jeg sier, kan det hende jeg ikke dreper deg.»
Kjøkkenkniven var stor og tung og lå godt i hånden hans. Stålet glinset mens

han kjærtegned knivbladet. Han hadde lagt kniven på låret hennes og ført den oppover. Det hisset ham synlig opp.

«Jeg vet at du nyter det.» Stemmen var hes. Han likte lydene fra henne da han lot skjeggstubbene stryke over kroppen hennes.

Hun husket egentlig lite etter at døren traff henne. Alt var dimmet ned, som om hun befant seg i et rom fylt med bomull. Hun husket smerten da han stripset henne fast til senga, og den første voldtekten. Og hun husket kniven. Hun skar brød med den. Da han strøk de ubarberte kinnene over magen og kjønnet hennes, ynket hun seg. Men hun husket ikke at han voldtok henne den andre gangen.

Da han var ferdig, rullet han seg over på ryggen og så på klokken. Han reiste seg, kuttet plastreimene, dro henne ut på badet og slengte henne i badevannet. Vannet var blitt kaldt.

Det hadde vekket henne. To tanker falt inn i hodet hennes nesten samtidig: Han har tenkt å drepe meg. Lakenet på senga, kniven, det faktum at han ikke hadde maskert seg, og badekaret. Sporene skulle bort.

Den andre tanken var en konsekvens av den første.

Haglen. Kjærestens haglegevær som var satt inn i klesskapet på soverommet i påvente av at de skulle kjøpe et våpenskap. Noen av patronene var slengt skjødesløst inn i en skuff i skapet.

«Når du er ferdig, legger du deg på senga.» Han sto i døren. Påkledd. Bagen var lukket. Så forsvant han igjen, trygg på at hun adlød ham. Hun hørte ham tisse i toalettet.

Hun hadde ikke hatt krefter til å holde haglen mens hun sto. Hun satte seg på senga, men greide ikke å heve løpet. I stedet la hun seg bakover og lot kroppen støtte opp haglemunningene slik at de kom i høyde med døren. Fingeren lå på avtrekkeren.

Da han kom inn igjen, senket hun løpene til de pekte på knappene i den grønne skjorten hans, lukket øynene og trykket av. Skuddene lød dempet i det lille rommet. Bare stillheten etterpå var større. Lukten av krutt drev for en kort stund mannens lukter ut av nesen hennes og hun åpnet øynene.

HEMMELIG

IHT. SIKKERHETSINSTRUKSEN

UTDRAG FRA KORRESPONDANSE MELLOM KONTRÆTTERRETNINGEN OG FORSVARSSJEFEN VINTEREN 2010

Etter operasjon Aftermath i 2009, der ble dømt til fengsel for voldtekt og drap utført i 1982, på Silje Sørensen, f.p. nr: 281067 41097, ble følgende punkter holdt utenfor tiltalen:

- 1. Medvirkning til drap på Anne Orderud Paust,*
- 2. Kristian og Marie Orderud*
- 3. Drap på diplomaten Per Paust.*
- 4. Drap på tidligere ansatt i forsvarsdepartementet Wilhelm Peder Steen.*
- 5. Medvirkning til underslag og svindel mot den norske stat ved Det kongelige norske forsvarsdepartement på 280 millioner norske kroner.*
- 6. Medvirkning til drap på den kosovoalbanske borgeren Radic Staic.*
- 7. Medvirkning til drapsforsøk, ulovlig kommunikasjonskontroll og forsøk på frihetsberøvelse av journalist Hanne Sørensen.*
- 8. Medvirkning til drapsforsøk og frihetsberøvelse av major Tom Falck i Afghanistan. I tillegg medvirkning til ulovlig kommunikasjonskontroll og overvåkning av samme person.*

Bakgrunn:

Tidligere journalist i Adresseavisen Hanne Sørensen ble 14.8.2009 kontaktet av kosovoalbansen Radic Staic som ga Sørensen informasjon som ledet henne til oppklaringen av Orderuddrapene, samt drapet på Per Paust. Staic ble drept 29.8.2009, og Sørensen måtte av den grunn gå i skjul.

Overskuddsinformasjon fra etterretningens kommunikasjonskontroll av Hanne Sørensen gjorde at det relativt raskt kunne etableres en etterforskning som førte frem til en løsning av saken. En suksessfaktor var at enheten knyttet til seg to operative offiserer, hhv. major Tom Falck og major (tidl. kaptein) Lars Skarpsno, som i tillegg sørget for en oppklaring av drapet på Silje Sørensen,

den eneste tiltalebeslutning som er ført frem. Politioverbetjent Kurt Knudsen ved Trondheim politikammer fungerte som liaison mellom militær myndighet og sivil myndighet og var til stor hjelp i de avsluttende hendelsene.

Intern rivalisering innen de hemmelige tjenester har kulminert i at ytre bidragsyttere – tystere, kriminelle og fiendtlige tjenesters operatører – har presset tjenesten(e) til å akseptere operasjoner som ellers ikke ville ha blitt gjennomført. Avsløringene i fjor viser at det er grunn til bekymring over manglende parlamentarisk kontroll og irregularet i finansieringen og utøvelsen innen de hemmelige tjenester.

Kontraetterretningen skal belyse to forhold:

- 1. Hvem som står bak det vi kan kalle den «fjerde» tjeneste i dag.*
- 2. Hvordan den finansieres.*

På grunn av hendelser i den senere tid har vi behov for å etablere en operativ enhet lik den som fungerte under operasjon Aftermath.

Av sikkerhetshensyn vil all korrespondanse mellom FSJ¹ og kontraetterretningen foregå uten bruk av nettilkoplet utstyr. Overlevering

Lutvann, 21.1.2010 major Anders Jørgensen leder avdeling kontraetterretning

Side 1 av 1

Vedlegg: 5

Retur:

Til Major A. Jørgensen Fra FMIN²

Takk for orientering på vårt kontor den 31.01.10. Til stede var regjeringsadvokat Bernstein Brandsægg, avdelingsdirektør Silje Sønstebo, riksrevisor Hans Hermand Dybdahl, samt leder for forsvarskomiteen Erik Kristoffersen.

Statsministeren, justisministeren og undertegnede samt forsvarssjefen har med stor interesse lest rapportene. Jeg meddelte FSJ, SM 3 og JM 4 om vårt møte, og

vi er samstemte i å innfri dine anmodninger. Regjeringsadvokaten er underrettet, og et skriv vedrørende forholdene er skrevet ut og lagt til oppbevaring hos RA. Alle dokumenter er klassifisert iht. sikkerhetsinstruksen og gitt høyeste klarering. All korrespondanse og alle samtaler foregår uten bruk av elektroniske nettløsninger.

Konklusjon:

1. Aksept for opprettelse av operativ enhet er gitt.
2. Aksept for at andre lands samarbeidende tjenester ikke orienteres, er innvilget.
3. Aksept for at komiteen for etterretning, overvåkning og sikkerhet, EOS³, ikke gis innsyn i gruppens arbeid er gitt. (Inntil videre.)

Øvrige fullmakter søkes om etter behov.

Tilbakemelding skjer fortløpende, senest innen 24 timer.

FMIN på vegne av SM⁴, JM⁵, FSJ, RA. avdelingsdirektør Silje Sønstebo.

Sign.

1 FSJ – Forsvarssjefen av korrespondanse skjer med sikkerhetsklarert militærpoliti. Alle møter holdes i departementets sikre rom. Vi ber om at forsvarssjefen og forsvarsministeren utøver samme grad av sikkerhet. Ingen mail eller telefoniske henvendelser om saken.

2 FMIN – Forsvarsministeren

3 EOS – Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkningsog sikkerhetstjeneste. EOS-utvalget er et permanent kontrollorgan underlagt Stortinget. EOSutvalget fører tilsyn med Etterretningstjenesten, Forsvarets sikkerhetstjeneste, Politiets sikkerhetstjeneste og Nasjonal sikkerhetsmyndighet, i dagligtale ofte kalt «EOS-tjenestene» eller «de hemmelige tjenestene».

4 SM – Statsministeren

5 JM – Justisministeren

OSLO SENTRUM, SEPTEMBER 2010
FIRE UKER FØR OPERASJON MORGENGRY

Journalisten så Byråkraten idet han krysset Karl Johans gate ved Stortinget og gikk inn på uteserveringen på den andre siden av gaten. Mannen satt unnselig under en parasoll og leste Aftenposten mens han drakk kaffe. Blådressen skilte seg ut blant de sommerkledde gjestene. Det var nesten tjuufem grader, og ute på Huk lå folk og slikket de siste restene av sol etter en sommer nesten uten regn. På Vippetangen la ferjene fra Hovedøya, Gressholmen, Langøyene, Nakholmen, Bleikøya og Lindøya til og tømte solvarme mennesker ut i Oslos gater.

Byråkraten senket avisen, så på klokken og sa: «Hvor er den tredje?»

Ute blant folk var de nummer en, to og tre. Journalisten forsto ikke helt hvorfor. De var alle kjente ansikter for folk flest, og på dette stedet var det ingen som syntes det var merkelig at de tok en kaffe sammen. Noen dager tidligere hadde han sett Siv Jensen spise lunsj med lederen av partiet Rødt.

«Flytoget er antagelig forsinket.»

Byråkraten brettet sirlig sammen avisen og la den på bordet. Et usynlig støvkorn ble viftet vekk fra papiret. «Noen av oss kommer oss opp om morgenen.»

Noen av oss har et liv, tenkte Journalisten. Han unngikk den andres øyne, satte seg og lot håndflatene tørke mot bukselårene.

«Kaffe?» sa Byråkraten.

«Takk.»

Byråkraten fikk øyekontakt med den barmfagre servitrisen. Vinket til henne med fire fingre, knyttet sammen som en fuglevinge.

«Er du edru?»

«Selvsagt,» svarte Journalisten før han rakk å tenke på fornærmelsen som lå i spørsmålet.

De brune øynene tvers over bordet studerte ham rolig. Journalisten kjente en varme i ansiktet som ikke skyldtes sola. Servitrisen dukket opp. Kort, bleket hår, tannregulering, piercing gjennom den ene nesevingen og altfor mye mascara. Øynene var allerede hos neste kunde.

«Vår venn behøver kaffe.»

«Og en lefse, takk,» sa Journalisten. Det var en barnslig motreaksjon.

Byråkraten så på klokken igjen. En Breitling til mellom tjue og tretti tusen. Journalisten hadde sjekket. Selv hadde han en Rolex. Kopi riktignok, men ingen så forskjell.

«Hvor blir det av din venn?» Byråkraten hadde tynne hender med blå årer. Leppene spisset seg som hos en mus når han drakk kaffen. Han så ut som en yngre utgave av Kåre Willoch.

Han er ikke min venn, din jålete faen. Journalisten kjente svetten i armhulene. Han skulle gitt høyre hånd for en kald, duggende halvliter og en annen enn Byråkraten å drikke den sammen med.

Lefsen og kaffen ankom samtidig.

«Du vet den er full av palmefett?» Byråkratens nesebor videt seg ut i dampen fra kaffen. Et tynt, rødt årenett lå over nesen.

«Palmefett høres jo nesten sunt ut.»

Byråkraten så på ham uten å svare. Lukket de fuktige øynene, mens han drakk kaffen. Åpnet dem og festet blikket på Journalisten igjen.

«Jeg har ikke hele dagen.» Tonen var lav, monoton. Kontrollert.

Lukten av dyrt etterbarberingsvann drev over bordet.

Journalisten sprettet plasten på lefsen og tok en bit. Det smakte som papir. Fettet papir. Han tygget trassig, svelget og sa: «Han kommer.» Han tok forsiktig en liten slurk av den varme kaffen for å skylle ned lefsen, tørket fingrene og ble sittende og se på den unge servitrisen. Prøvde å mane frem den slanke skikkelsen uten klær.

«Ikke bra det som skjedde,» begynte Byråkraten. Journalisten trakk til seg blikket, rettet seg opp.

«Enig.» Han tok en rask slurk av kaffen, brant seg, men greide å la være å banne. Svetten i pannen kjentes kald. Han skulle til å bruke servietten, men kom på at den var full av fett. Palmefett.

«Bruk min. Jeg behøver den ikke,» sa Byråkraten overdrevent vennlig og studerte den andre.

Journalisten tørket pannen og skottet mot Karl Johan. Å sitte her med Byråkraten var en øvelse i ekstrem utholdenhet.

Like etter var han der. Lyden av trillekofferten hørtes godt mot fortauet. Nummer tre fikk øye på dem, hevet hånden som om de var gamle venner, og styrte kofferten inn mellom bordene.

Byråkraten fulgt ham med halvlykkede øyne. Som et reptil like før byttet var innen rekkevidde.

Koffertmannen startet med en beklagelse. «Ble litt dårlig tid. Overnatter på Grand. Tenkte jeg skulle komme hit først ...» Den korte kroppen struttet av energi. Kortklipt, stålgrått hår omkranset et ansikt som bar preg av å ha vært mye utendørs. Loddrette rynker og en svak brunfarge. Mannen var den diametrale motsetning av Byråkraten.

Journalisten omtalte alltid tredjemann som Offiseren. Mannen var da også tidligere oberstløytnant. Nå var han sivilist og direktør ved Nammofabrikken i Kongsberg.

«Hva synes dere om situasjonen?» sa Byråkraten nesten uten overgang da Offiseren hadde fått stablet seg ned i en stol, bestilt en omelett fra den barmfagre og satt og nippet til vannglasset som allerede sto foran ham. Store, mørke svetteringer syntes under armene.

Det var typisk for Byråkraten å stille åpne spørsmål. Sette dem opp mot hverandre.

Journalisten var klok nok til å holde kjeft.

Offiseren kunne selvsagt ikke det.

«Kjedelig, men uunngåelig. Jeg kunne ikke vite ...»

«Kjedelig?» Stemmen var lav, men likevel intens nok til at gjestene på nabobordet så bort på dem et kort øyeblikk. Praten stilnet. Byråkraten kinn fikk farge. En blodåre reiste seg i tinningen. Han lente seg fremover.

Monsterets ansikt, tenkte Journalisten og skjulte seg bak kaffen.

«Det kjedelige er at vedkommende så deg sammen med kunden og deretter fikk med seg klassifisert informasjon om opera sjonen. Det er kjedelig. *Jeg har ikke ord for hvor kjedelig det er.*» Byråkraten støtte ut den siste setningen ord for ord, som om han måtte trekke pusten mellom hver stavelse.

Offiseren satt med rak rygg på stolen. Slik han hadde lært på krigsskolen. Omeletten lå urørt på tallerkenen.

Stillheten varte helt til folkene på nabobordet begynte å prate igjen.

«Så hva gjør vi?» sa Offiseren til slutt. En mørkere tone av fuktighet ble synlig på skjortebrystet. Ansiktet var stivt. Hendene lå flatt på bordet.

Byråkraten løftet kaffekoppen. En nesten usynlig dirring i det smale håndleddet var alt som var igjen av raserianfallet. Det ble stille en lang stund.

«Det er tatt hånd om,» sa han.

Offiseren drakk en slurk vann. Svetten hadde samlet seg i en dråpe på nesetippen. Han strøk den vekk. Kastet et blick på Journalisten, som gjorde sitt ytterste for å forbli usynlig.

«Og hvordan er det tatt hånd om?»

«Beordring.»

«Hva mener du?»

«Fyren er FSK⁶-soldat. De er vant til å bli kalt ut på kort varsel.»

«Og hvor er han beordret?» Offiseren ga seg ikke.

«Hvor blir folk beordret for tiden?» Byråkraten likte ikke vendingen samtalen tok. Likte ikke å gi fra seg kontrollen.

Stillhet. Bordet ved siden av tømtes. Jenta med piercingen ryddet av. Sveipet en klut over respatexen og kastet raske blick i deres retning.

«Hvorfor Afghanistan?»

«Arbeidsro. Det gjør at vi kan lete her hjemme og samtidig avdekke hva han vet.»

«Avhør?»

Byråkraten nikket, ettertenksomt som om tankene var et annet sted. «Noe slikt.»

«Kan du garantere at ingenting tilstøter ham?»

«Ingen kan garantere noe som helst der borte. Men mens han er der, letes det.» Stemmen var foruroligende lav og monoton.

«Hva skjer hvis vi ikke får materialet tilbake?»

Byråkraten lente seg tilbake, men svarte ikke. Det behøvde han ikke. Hvis operasjonen ble avslørt, var materialet på en USBminnebrikke deres minste problem. Hånden løftet kaffekoppen mot munnen. Tømte den. Like etter så han på klokken og reiste seg. Møtet var over.

Offiseren hadde ennå ikke rørt omeletten.

Etter møtet gikk en av dem ned til Oslo S. I en oppbevaringsboks hentet vedkommende ut en satellittelefon. Like etter var han koplet opp og hadde en kort samtale.

⁶ FSK – Forsvarets spesialkommando. Operativ spesialstyrke opprettet i 1982 for bekjempelse av mulige terroranslag mot norske oljeplattformer. I nyere tid benyttet til spesialoperasjoner i internasjonale krigsoppdrag.

Regnet som en av verdens beste elitestyrker.

BOK 1

Den sakkyndige

Sakkyndig: uavhengig, objektiv fagperson, ofte rettsoppnevnt.

TRONDHEIM TINGHUS, FREDAG 28. SEPTEMBER

TOLV DØGN FØR OPERASJON MORGENGRY

«Hvor gammel var du da du begynte å onanere, Pettersen?» Spørsmålet fikk det til å gå et sus gjennom rettssal 206 i Trondheim. Noen mumlet høyt nok til at dommeren brukte klubba.

Tom Falck lente seg frem og gned tinningene. Luften var tett.

Han så på klokken. Det var på tide å gå.

Tilhørerne var stort sett krigsveteraner. Kvapsete og herjet etter årelang omgang med Stilnoct, Sobril, Xanor, Remeron, Prozac, Cipramil, ulike Benzodiazepiner og andre antidepressiva, sove tabletter og alkohol.

Terje Pettersen var en 37 år gammel løytnant som hadde vært de fleste steder der Norge hadde hatt militære operasjoner. Saken var unik på to måter. Pettersen var den første offiseren som sak søkte staten for skader etter utenlandstjenesten, og han var i ferd med å vinne.

Forsvarsdepartementet hadde mobilisert voldsomt. Regjeringsadvokatens representant hadde støtte fra en saksbehandler fra Forsvarsdepartementet. Regjeringsadvokaten og statens representant så nærmest ut som tvillinger. Like unge, glatte og samkjørte. Hver dag møtte de opp i tinghuset iført mørke Armani-dresser, italienske sko og hver sin trillekoffert. Koffertene var tilsynelatende fulle av dårlige nyheter for Pettersen og hans advokat.

En av tilhørerne, en sliten minedykker i femtiårsalderen med ubarberte kinn, blank skalle og stålånde, en som hadde brukt de siste tjue årene på å dykke etter lik i San Francisco-bukta, mente at trillekoffertene bare var en bløff. Ifølge ham var sannsynligheten stor for at de bare inneholdt sushimatpakker og Norges lover. Han hadde høstet hes, nervøs latter fra tilhørerbenken for kommentaren og ble belønnet med en reprimande fra en stadig mer stresset dommer.

Tom hadde gjenkjent et par offiserer i sivil og nikket til tre spesialsoldater han hadde møtt i forbindelse med foredragene han holdt for jegerkorpset på Rena. I tillegg hadde to PST-karer sittet vaglet på enden av tilhørerbenkene de første dagene. Nå var de forsvunnet.

Interessen var stor. NRK, TV2, Adresseavisen, Aftenposten, VG, Dagbladet og et utall andre medier hadde møtt opp. I de fleste pausene fikk

Terje Pettersen eller hans kone, Anne, en mikrofon stukket opp i fjeset.

Anne Pettersen hadde fulgt saken hele uka. Hun var en pen kvinne i førtiårsalderen. Sped i kroppen, mørkhåret, med flettet hestehale og et ansiktsuttrykk som var låst fast i én stilling: rolig, alvorlig, innadvendt. Mangelen på søvn kom til uttrykk i hovne øyne og stadig dypere parenteser rundt munnen.

I flere timer hadde de observert hvordan den rettsoppnevnte sakkyndige, professor emeritus Lasse Wangberg, herjet. Professoren hadde startet dagen med en faglig utskjelling av Pettersens behandlere. Tunge, uforståelige faguttrykk føk over skrivebordene og etterlot et inntrykk av at Pettersen var en hypokonder og løgner. Deretter hadde Wangberg gått over til å trekke vitnemålene fra Pettersens kollegaer i tvil, uten å lykkes helt. Frustrasjonen lot han gå ut over Pettersen da det var hans tur til å vitne. Psykiateren leste opp løsrevne sitater fra sykejournalene som skulle bevise at Pettersen ikke var skadet. Fargela med bred pensel alt som kunne diskreditere offiseren, og lot ufullstendige setninger henge lenge i luften slik at alle kunne få med seg hvilken usannsynlig stor løgner Pettersen var. Han nedtonet risikoen Pettersen hadde vært utsatt for i tjenesten og stilte spørsmål ved om offiseren hadde opplevd det han påsto.

Etter å ha hørt elleve av Pettersens kollegaer bekrefte historiene tenkte Tom at det eneste mannen oppnådde, var å bekrefte sin egen inhabilitet.

Den eneste som ikke reagerte, var dommeren, oppdratt som hun var i troen på at rettsoppnevnte sakkyndige var objektive. Medieoppstyret hadde kommet overraskende på den noen og femti år gamle tingrettsdommeren. Hun hadde dukket opp på sakens første dag i mørk nålestripet drakt, silkebluse i mørkerød farge, løst oppsatt hår, lesebriller og sterk sminket ansikt, sett medieoppbudet og dukket ned bak haugen av papir. Deretter så de ikke mer av henne enn den brune hårklypa på toppen av det mørke håret og en rynket panne over halvbrillene hver gang hun dukket opp for å stille et spørsmål eller fikk noen sekunders hvile fra skrivingen. I pausen forsvant hun uten et ord inn på dommerrommet.

Wangbergs dårlig skjulte stolthet da han hadde ramset opp sin CV under protokollføringen i starten av rettsaken, bekreftet den nære tilknytningen til Forsvarsdepartementet: Mannen var mangeårig sjefslege for det militærpsykiatriske teamet og storleverandør av undersøkelser til departementet.

«Totalt i lomma på departementet,» hadde minedykkeren med stålånden hvisket til Tom på slutten av protokollføringen. Veteranen hadde presentert seg som Olaf Høegh, med et hardt, tørt håndtrykk som ikke sto i stil med det forsofne utseendet. I hver pause sto Høegh på baksiden av tinghuset og røyket sammen med mange av tilhørerne. Diskusjonen gikk høylytt, og frustrasjonen var stor over behandlingen av Pettersen.

Etter å ha overvært rettsaken i noen dager skjønnte Tom at prosessen tjente to hensikter for Forsvarsdepartementet. De ville sette et eksempel ved å vinne en viktig prinsipiell sak, og den skulle være en advarsel overfor andre som kunne tenke seg å gå til sak mot staten.

De skulle skremme vannet av dem.

«Jeg har svart på spørsmålet mange ganger. Jeg husker ikke når det var.» Fremdeles hadde Pettersen kontroll over stemmen. Bare en svak dirring kunne høres. Av og til for en frostri gjennom den forhutlede skikkelsen. Hele uka hadde Tom sett den tidligere offiseren møte opp i mørk dongeribukse, dressjakke og en svart høyhalset genser. Alltid nybarbert, med kortklipt, mørkt hår som begynte å bli tynt på toppen. Ryggsekken lå ved siden av. I pausene satt han alene eller sammen med advokaten eller i en lavmælt samtale med kona, mens han tygget matpakken som om det var en nødvendig medisin han måtte ta. Pettersen hadde mistet flere kilo i løpet av de åtte dagene saken hadde vart.

Forsvarsdepartementet hadde i forkant av saken levert en inhabilitetserklæring mot dommeren, skiftet ut tre regjeringsadvokater og dermed sørget for tre utsettelse av rettsaken. Det hadde tatt nesten fire år før Pettersen og advokaten greide å tvinge Forsvarsdepartementet inn i rettssalen.

Da Pettersen fremdeles ikke trakk søksmålet, hadde Forsvarsdepartementet, ifølge minedykkeren, begynt å sende brev med dårlig skjulte trusler om foreldelse og prosesskostnader som ville forgjelde familien Pettersen for alltid. Alt, ifølge veteranen, noe som var vanlig når en soldat tok seg den frihet å rette søksmål mot sin tidligere arbeidsgiver.

Forsvarsdepartementets skrekkscenario var at saken havnet i Høyesterett. En dom der ville få betydning for hundrevis av liknende saker. Det ville koste milliarder. Da var det billigere å tvinge slike som Pettersen til å gi opp underveis. Uansett virkemiddel.

Dommeren klubbet enda en gang. «Wangberg, jeg tror vi har fått svar på

spørsmålet.» Hun så på klokken. Det begynte å bli dårlig tid for sluttprosedyrene. Pettersens advokat skulle snakke først, deretter skulle saken avsluttes med regjeringsadvokatens innlegg.

Rettsoppnevnt sakkyndig Lasse Wangberg stirret ned på arkene som lå foran ham. Han skjøv halvbrillene opp i pannen og gned seg over de løse kjakene. Legen var i sekstiårsalderen, med tynt, grått hår dandert slik at skallen var mest mulig dekket. En grå tweedjakke med skinnlapper på albue og grønne fløyelsbukser bekreftet akademikerklisjeen. Mannen var gjennomtenkt ned til minste detalj.

Professoren vendte ansiktet mot publikum. Deretter så han opp i taket. Trakk pusten. Kremtet. Det var for én gangs skyld helt stille i rettssal 206, denne fredagsettermiddagen i september. Det luktet angst og svette i rommet.

«Har du noen gang vært seksuelt tiltrukket av din datter, Pettersen?» sa Wangberg høyt. Lyset fanget opp sølvskimrende dråper av spytt.

Da reiste Tom seg og forlot salen. Bak ham klubbet dommeren ned ropene fra tilhørerne.

KNUT A. BRAA

«Spennende, provoserende og avslørende om Norge i nok en krig og politikere som svindler med bistandspenger.»

Stein Roll, Adresseavisen

DEN FJERDE TJENESTE

 TOM FALCK-SERIEN No 6